

Betænkning

over forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen.

(Afgivet af undervisningsudvalget den 25. april 1968).

Udvalget har behandlet lovforslaget i en række møder og har herunder haft samråd med undervisningsministeren, som endvidere skriftligt har besvaret spørgsmål fra udvalget.

Der er i udvalget modtaget en henvendelse fra De frie Folkeskolers Fællesråd, som henleder opmærksomheden på, at de i folkeskolelovens § 59, stk. 4, omhandlede sundhedsforanstaltninger af social karakter, bl. a. skoletandpleje, i en række kommuner i praksis kun kommer de børn til gode, som er elever i kommunale skoler, medens børn, der er elever i stats- og privatskoler, ikke kan nyde godt deraf. Fællesrådet henstiller til udvalget at optage dette spørgsmål til overvejelse og foreslår, at loven ændres således, at der skabes hjemmel for, at de nævnte sundhedsforanstaltninger skal tilbydes alle børn i de aldersklasser, der i en kommune er omfattet af den pågældende ordning, uanset hvilken skole de frekventerer.

Undervisningsministeren har om spørgsmålet bl. a. oplyst, at en eventuel gennemførelse af en almindelig offentlig børnetandpleje ikke tænkes realiseret gennem skolelovgivningen, men gennem en særlig lovgivning, der omfatter alle børn uanset deres skolemæssige tilhørsforhold. I betænkning nr. 427/1966 afgivet af børnetandplejekommissionen, der er nedsat af indenrigsministeriet, findes et forslag til lov om offentlig forebyggende børnetandpleje. Undervisningsministeriet har for nylig over for indenrigsministeriet anbefalet, at der gennemføres

en lovgivning herom efter de i betænkningen angivne retningslinjer. Undervisningsministeren er derfor ikke på nuværende tidspunkt i stand til at tage initiativ til en særlig lovgivning om skoletandpleje.

Der er i udvalget fremsat ønske om at lade bestemmelserne i folkeskolelovens § 50 om befordring af skoleelever og om ydelse af tilskud hertil få gyldighed for købstadkommuner og kommuner, der i tilsynsmæssig henseende er ligestillet hermed. Som et resultat af drøftelserne herom stiller udvalget nedenstående ændringsforslag nr. 2 og 3, som tilsigter en sådan ordning, og som er tiltrådt af undervisningsministeren. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til ændringsforslagene.

Udvalget har endvidere drøftet, om det ikke på baggrund af den hidtidige udvikling, som har udvist en stadig stigning i antallet af udelte klasser fra begyndelsen af 6. skoleår, vil være rigtigt nu at ophæve den sammenkædning med reglerne om forsøgsundervisning, som undladelse af deling hidtil har været underkastet ifølge folkeskolelovens § 17, stk. 8, der henviser til lovens § 64.

Spørgsmålet har været forelagt undervisningsministeren, som har kunnet tiltræde en herpå sigtende ændring.

Herefter stiller udvalget nedenstående ændringsforslag nr. 1, hvorom der i øvrigt henvises til de ledsagende bemærkninger.

Udvalget indstiller herefter lovforslaget til *vedtagelse* med de nævnte ændringer.

Ændringsforslag.

Af udvalget, tiltrådt af undervisningsministeren:

Til § 1.

1) Efter nr. 1 indsættes som nyt nummer:

„00. I § 17, stk. 8, udgår 5. og 6. punktum, og som nyt sidste punktum indsættes: „Delingen kan endvidere undlades efter bestemmelse herom på kommunens eller skolens undervisningsplan.“

2) Under nr. 2 affattes § 50, stk. 4, 1. punktum, således: „Skoleinspektionen, for købstadkommunernes vedkommende undervisningsministeriet, kan pålægge en kommune at sørge for befordring efter stk. 2 og 3.“

3) Under nr. 2 affattes § 50, stk. 5, således:

„Stk. 5. For så vidt en befordringsordning efter stk. 2-4 er godkendt af skoleinspektionen, for købstadkommunernes vedkommende af undervisningsministeriet, bidrager skoleinspektionen med halvdelen af de af kommunen afholdte udgifter. Staten refunderer skoleinspektionen halvdelen af dette tilskud. Sker befordringen alene af hensyn til børnenes sikkerhed, er det en betingelse for skoleinspektionens (undervisningsministeriets) godkendelse, at inspektionen (ministeriet) efter stk. 4 kunne have pålagt kommunen at sørge for befordringen.“

Bemærkninger.

Til nr. 1.

Efter de gældende bestemmelser i lovens § 17, stk. 8, skal børnene — ved skoler med to eller flere klasser pr. årgang i 1.-7. skoleår — fra begyndelsen af 6. skoleår fordeles i klasser på grundlag af deres standpunkt, evner og interesser.

Undervisningsministeren kan dog efter indstilling fra de stedlige skolemyndigheder tillade, at denne deling i såkaldte „almene“ og „boglige“ klasser undlades enten

1) efter reglerne om forsøgsundervisning, jfr. lovens § 64, stk. 1; eller

2) ved skoler, hvor der ikke før 1958 er sket en tilsvarende fordeling af børnene i en eksamensafdeling og en eksamensfri afdeling.

3) Endelig kan delingen undlades, hvis forældrene til et flertal af børnene i en 5. klasse ønsker det, og det i det enkelte tilfælde er praktisk gennemførligt.

Når adgangen til at undlade den lovbefalede deling af børnene ved de større skoler således i 1958 i et vist omfang blev kædet sammen med reglerne om forsøgsundervisning, beror det bl. a. på, at man forudså, at undladelse af delingen ville have undtagelsens karakter.

Udviklingen har imidlertid vist en stadig stigning i antallet af udelte klasser. I skoleåret 1964-65 gik ca. 55 pct. af 6. årgangs elever i udelte klasser, i 1965-66 ca. 60 pct. og i 1966-67 ca. 76 pct. I 1967-68 drejer det sig om ca. 86 pct. Disse tal omfatter dog samtlige udelte 6. klasser, herunder også de mindre skoler, der hverken skal eller kan deles. Ser man bort fra disse skoler, bliver andelen for de fire år henholdsvis ca. 47, 53, 69 og 81 pct. af eleverne.

Det er ikke muligt at opgøre med sikkerhed, for hvor mange af disse elevers vedkommende der er tale om et udslag af forældreønsker (3), og i hvilken udstrækning der er tale om en efter forsøgsreglerne godkendt indstilling (1). (Den under (2) nævnte adgang til at godkende udelte klasser uden anvendelse af forsøgsbestemmelserne har ifølge sagens natur haft meget ringe betydning).

I de senere år har der imidlertid været en klar tendens til, at forældrenes initiativ er blevet overtaget af de stedlige skolemyndigheder, således at undladelsen af deling nu for langt den overvejende del af de udelte klassers vedkommende skyldes indstillinger godkendt efter forsøgsbestemmelserne.

Forudsætningen for at betragte de udelte klasser (ved to- eller flersporede skoler) som forsøgsmaessige ordninger, endsige som forsøgsundervisning i egentlig forstand, er hermed bortfaldet. Folkeskolens forsøgsudvalg har da også for flere år siden afstået fra at realitetsbehandle de fra de stedlige skolemyndigheder modtagne indstillinger.

Der synes heller ikke at være nogen reel grund til, at de omhandlede indstillinger fortsat skal indsendes til godkendelse i mini-

steriet i de tilfælde, hvor kommunens skolevæsen i øvrigt henhører under skoledirektionens tilsyn.

I overensstemmelse hermed foreslås bestemmelserne forenklet derhen, at klasserne kan videreføres udelt i 6. og 7. skoleår enten — som hidtil — i henhold til forældreønsker eller ifølge bestemmelse på kommunens (skolens) undervisningsplan.

Til nr. 2 og 3.

Ændringsforslagene tilsigter, at bestemmelserne i folkeskolelovens § 50 om befordring af skoleelever og om ydelse af tilskud hertil får gyldighed for købstadkommuner og kommuner, der i tilsynsmæssig henseende er ligestillet hermed. For disse kommuners vedkommende er det efter den gældende tilsynsordning, jfr. skoletilsynslovens § 24, undervisningsministeriet, der som tilsynsmyndighed skal påse, at bestemmelserne overholdes, herunder godkende befordringsordninger efter indstilling fra de stedlige skolemyndigheder og eventuelt forlange, at

de stedlige myndigheder drager omsorg for, at befordring etableres.

Det bemærkes i øvrigt, at det i almindelighed må være en forudsætning for godkendelse af befordringsordninger i købstadkommuner og hermed ligestillede kommuner, at de stedlige forholds beskaffenhed gør disse særlig påkrævet, hvilket navnlig vil kunne være tilfældet for elever, der bor i en kommunes yderdistrikter, f. eks. et indlemmet område, hvor de pågældende elever har lang vej til den nærmeste skole, hvor der måske ikke findes egnede offentlige befordringsmidler, eller hvor de vej- og trafikmæssige forhold frembyder en særlig risiko for eleverne på deres vej til og fra skole.

I fuldt udbyggede købstadområder med forholdsvis kort afstand mellem hjem og distriktsskole og med hyppige trafikforbindelser vil der normalt ikke kunne forventes godkendt elevbefordring med tilskud fra skolefonden og statskassen.

Ændringsforslagene omfatter ikke Københavns kommune.

Lembourn.

Gerda Møller.

Hindkjær Pedersen.

Ellen Strange Petersen,
næstformand.

Robert Christensen.

Enggaard.

Holger Hansen.

Svend Hangaard,
formand.

Bernhard Baunsgaard.

Bilgrav-Nielsen.

K. B. Andersen.

Erling Dinesen.

Anker Jørgensen.

Peter Jørgensen.

Bodil Koch.

Karl Max Rasmussen.

Morten Lange.